

6. Завершення конкурсу на посади приватних виконавців у рамках впровадження реформи системи виконання судових рішень. У результаті складення шести іспитів для приватних виконавців переможцями було оголошено 94 особи.

7. Обрання органів прокурорського самоврядування — Ради прокурорів України та Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, початок діяльності цих органів.

8. Завершення конкурсу на посади Директора Державного бюро розслідувань, першого заступника та заступника Директора Державного бюро розслідувань. Переможцем конкурсу на посаду Директора Державного бюро розслідувань було визнано Трубу Романа Михайловича.

9. Завершення конкурсу на посаду керівника Національної поліції та оголошення переможця, Сергія Князева. Конкурс був організований комісією з відбору кандидатів на посаду голови Національної поліції та проходив у декілька етапів.

10. Початок роботи дорожньої патрульної поліції, що забезпечуватиме порядок на десяти основних автомагістралях України.

Таким чином, 2017 рік можна сміливо назвати реформаторським. Це підтверджується зокрема висновками останнього звіту Європейської служби зовнішньої дії та Єврокомісії. Потужна динаміка перетворень пояснюється дотриманням затвердженого плану.

Позаяк про якість цих змін об'єктивно можна буде судити лише за декілька років, коли повноцінно запрацюють новоутворені інституції та почне застосовуватися оновлене законодавство.

Зважаючи на зміст Перехідних та прикінцевих положень до Конституції України, Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Закону «Про внесення змін до процесуального законодавства», за умови стабільної політичної обстановки, можна спрогнозувати наступні 10 найбільш очікуваних подій 2018 року у сфері реформування системи судоустрою, судочинства, правоохоронних органів та суміжних інститутів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Про судоустрій і статус суддів: [Закон України] // Офіційний вісник України. – 2016. №1402/1. – Ст. 1900.*

УДК 342.7

Цимбалістий Т. О.

*к.ю.н., доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права*

Тернопільський національний економічний університет

ДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА МИРНІ ЗІБРАННЯ

Відповідно до Конституції Україна - суверенна, незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Права та свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, відтак утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним її обов'язком [1].

У процесі формування правової держави і зростання поваги до прав людини ключова роль належить політичним правам. Адже, встановлюючи пріоритет демократичного державного і правового порядку, політичні права і свободи людини не тільки визначають зміст і сенс конкретного політичного устрою, але й спонукають людину не бути пасивним спостерігачем, а брати активну участь у громадсько-політичних подіях, що відбуваються у державі.

Одним з основоположних політичних прав людини і громадянина є право на свободу мирних зібрань, передбачене ст. 39 Конституції України. Вказана стаття Конституції України ґрунтується на загальноновизначених міжнародних нормах, зокрема ст. 20 Загальної декларації прав людини 1948 року, ст. 11 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та ст. 21 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 року.

У внутрішньому законодавстві України відносини, пов'язані із проведенням мирних зібрань, крім Конституції України регулюють Закони України «Про свободу совісті та релігійні організації», «Про громадські об'єднання», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про столицю України – місто-герой Київ», Кодекс адміністративного судочинства України. Особливістю правового регулювання права на мирні зібрання є відсутність спеціального законодавчого акта, що регулює мирні зібрання. Це робить проблемною реалізацію цього права, призводить до прийняття неправомірних рішень та порушення конституційних прав громадян.

Законодавство України використовує різні поняття для позначення зібрань громадян: збори, мітинги, демонстрації, походи, пікетування та інші. Основним і узагальнюючим є термін «мирне зібрання». Саме це поняття використовується в світовій практиці, а наявність суміжних понять, що застосовуються в законодавстві та в теоретичних розробках (масові публічні заходи, мирні заходи, масові акції) призводить до суперечностей та правової невизначеності.

Мирне зібрання можна визначити як колективний, мирний, доступний кожному публічний захід, що проводиться з метою формування та (або) висловлення позиції щодо різноманітних питань суспільного життя, привернення уваги громадськості, підтримки, захисту чи висловлення протесту щодо будь-яких рішень державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій всіх форм власності, що проводиться у передбачених законодавством України формах.

Право на мирні зібрання є одним із основних та невідчужуваних прав людини і громадянина. Це право має давню історію та генезис на загальносвітовому рівні. В Україні актуальність правового регулювання і відповідних наукових досліджень пов'язана із зростанням політичної та громадянської активності населення, загостренням політичних та соціально-економічних суперечностей.

Саме тому проблематика мирних зібрань завжди була, є та, безперечно, залишатиметься актуальною як з теоретичної, так і з практичної точок зору. І це зрозуміло, оскільки мирні зібрання є не лише критерієм, за яким визначається рівень демократії в країні, а й надзвичайно дієвим способом громадського контролю за інститутами публічної влади. У новітній історії є чимало наочних прикладів, які свідчать про те, що «майдани» – це ефективний механізм реалізації та забезпечення суверенітету Українського народу, який має право визначати політичну, економічну та соціальну долю

своєї країни, використовуючи для цього як інструмент мирні зібрання. Також мирні зібрання є засобом реалізації ряду інших прав приватних осіб – права громадянина на свободу світогляду і віросповідання, думки й слова, на вільне вираження своїх поглядів та переконань, на використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір, права на вільний розвиток своєї особистості тощо.

Серед основних недоліків чинного законодавства України, що регулює право на мирні зібрання, можна виділити:

- закріплення права на свободу мирних зібрань тільки за громадами України, що суперечить міжнародним документам, зокрема Європейській конвенції щодо захисту прав та основоположних свобод;

- неможливість проведення мирного зібрання без попереднього повідомлення органів державної влади або органів місцевого самоврядування (що робить порядок проведення мирних зібрань фактично дозвільним);

- відсутність чіткого визначення порядку проведення мирних зібрань;

- відсутність єдиного, закріпленого на законодавчому рівні понятійного апарату, що дозволить уникнути зловживань та порушень законодавства як з боку посадових осіб, так і з боку організаторів та учасників мирного зібрання [2, с. 13].

Основною проблемою правового регулювання реалізації права на мирні зібрання є відсутність відповідної правової регламентації, яка мала б бути здійснена у формі прийняття відповідного закону. Проте відсутність такого закону не перешкоджає організації та проведенню мирних зібрань, оскільки це право гарантується статтею 39 Конституції України. При цьому слід зазначити, що некодифікованість правових механізмів реалізації права на мирні збори в Україні та наявні прогалини в законодавстві не призвели ані до виникнення масових заворушень або громадських безпорядків, ані до істотного обмеження прав людини шляхом заборони зборів або притягнення осіб до кримінальної чи адміністративної відповідальності за зловживання правом на мирні зібрання (в останній раз грубі зловживання владою у цій сфері були зафіксовані в 2014 р. Таким чином і далі зберігається дещо парадоксальна ситуація, за якою Україна є майже єдиною з пострадянських держав, що не має національного закону про мирні збори та водночас ефективно забезпечує масову реалізацію громадянами зазначеного права.

Таким чином, незважаючи на досить широке міжнародне визнання та закріплення в нормативних документах, право на мирні зібрання на національному рівні потребує законодавчого регулювання. На сьогодні декларативність ст. 39 Конституції України та відсутність спеціального закону сприяють численним зловживанням як з боку органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, так і з боку громадян.

Мирні зібрання сьогодні становлять невід'ємну частину суспільного політичного життя та мають виключне значення для розбудови вітчизняного демократичного державного режиму. Події жовтня-грудня 2004 р., листопада 2013-лютого 2014 років, масове мирне використання в останні роки зборів, мітингів, наметових містечок, пікетів та демонстрацій різними політичними силами та в рамках громадських ініціатив свідчать про те, що навіть за умови недосконалих правових механізмів як влада, так і інституції громадянського суспільства, суспільство в цілому навчилися сприймати зібрання як необхідну та невід'ємну рису цивілізованого політичного діалогу.

Розбудова в Україні громадянського суспільства та розвиток демократичних інституцій ставить перед наукою конституційного права нові завдання у сфері феномену мирних зібрань (зборів), права на зібрання та механізмів його реалізації. Це вимагає детального дослідження та вдосконалення правового забезпечення реалізації конституційного права на мирні зібрання в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

2. Денісова М. М. Правове забезпечення реалізації конституційного права на мирні зібрання в Україні // Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 / М. Денісова. – Харків, 2010.

УДК 34.037:347.994:32 (477)

Шаптала Н. К.

*Кандидат юридичних наук,
Суддя Конституційного Суду України*

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДОВОГО ПРОЦЕСУ: РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ

Обґрунтування актуальності проблеми. В юридичній літературі проблеми, пов'язані із функціонуванням вітчизняного інституту конституційного судового контролю, досліджувалася багатьма вченими, зокрема: Ю.В. Бауліним, В.Ф. Бойком, В.Д. Бринцевим, Ю.М. Грошевим, А. С. Головіним, М. М. Гультаєм, Н. Л. Дроздович, А. Я. Дубінським, В. М. Кампом, Н. І. Клименко, О. Ф. Коні, В. О. Коноваловою, М.В. Костицьким, Н.В. Костицькою-Кушаковою, В.Т. Маляренком, О.М. Мироненком, М.М. Михеєнком, М.А. Погорецьким, Б.М. Пошвою, П.М. Рабіновичем, А.О. Селівановим, М.І. Сірим, А.А. Стрижаком, В.М. Шаповалом, В.Ю. Шепітьком та багато іншими.

Проте, не зважаючи на значну кількість публікацій та наукових праць, окремі актуальні питання, зокрема, щодо філософсько-правового визначення світоглядного змісту судового конституційного контролю, все ще лишаються малодослідженими, що певною мірою пояснює наявність колізій та ознак правової невизначеності приписів законодавства, яким врегульовано діяльність Конституційного Суду України (далі – КСУ, Суд) як важливого елемента загальнодержавного механізму захисту прав і основоположних свобод особистості.

Виклад основного матеріалу

1. Запровадження інституту конституційного судового контролю є однією з новел Конституції незалежної Української держави, прийнятою Верховною Радою України 28 червня 1996 року. Тим самим було зроблено один з рішучих кроків у напрямі переходу від конституційного законодавства